HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

1 octombrie 2020 *

„Trimitere preliminară – Regulamentul (UE) nr. 1169/2011 – Informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare – Articolul 9 alineatul (1) litera (i) și articolul 26 alineatul (2) litera (a) – Menționarea obligatorie a țării de origine sau a locului de proveniență a produselor alimentare – Omisiune care poate induce consumatorul în eroare – Articolul 38 alineatul (1) – Chestiuni armonizate în mod specific – Articolul 39 alineatul (2) – Adoptarea unor dispoziții de drept intern care prevăd mențiuni obligatorii suplimentare privind țara de origine sau locul de proveniență pentru anumite tipuri sau categorii de produse alimentare – Condiții – Dovada unei legături între una sau mai multe calități ale produselor alimentare în cauză și originea sau proveniența acestora – Noțiunile «dovada unei legături» și «calități» – Dovezi conform cărora majoritatea consumatorilor consideră că furnizarea acestor informații prezintă o importanță deosebită – Dispoziție de drept intern care prevede menționarea obligatorie a originii naționale, europene sau extraeuropene a laptelui”

În cauza C-485/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Conseil d’État (Consiliul de Stat, Franța), prin decizia din 27 iunie 2018, primită de Curte la 24 iulie 2018, în procedura

**Groupe Lactalis**

împotriva

**Premier ministre,**

**Garde des Sceaux, ministre de la Justice,**

**Ministre de l’Agriculture et de l’Alimentation,**

**Ministre de l’Économie et des Finances,**

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna A. Prechal, președintă de cameră, doamna L. S. Rossi și domnii J. Malenovský (raportor), F. Biltgen și N. Wahl, judecători,

avocat general: domnul G. Hogan,

grefier: doamna M. Krausenböck, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 3 iunie 2020,

* Limba de procedură: franceza.

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Groupe Lactalis, de F. Molinié și S. Bensusan, avocats;

– pentru guvernul francez, de A.-L. Desjonquères și C. Mosser, în calitate de agenți;

– pentru guvernul elen, de G. Kanellopoulos, I. E. Krompa și E. Leftheriotou, în calitate de agenți;

– pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de P. Gentili, avvocato dello Stato;

– pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;

– pentru Comisia Europeană, de M. Van Hoof și K. Herbout-Borczak, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 9 iulie 2020,

pronunță prezenta

## Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 26, 38 și 39 din Regulamentul (UE) nr. 1169/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1924/2006 și (CE) nr. 1925/2006 ale Parlamentului European și ale Consiliului și de abrogare a Directivei 87/250/CEE a Comisiei, a Directivei 90/496/CEE a Consiliului, a Directivei 1999/10/CE a Comisiei, a Directivei 2000/13/CE a Parlamentului European și a Consiliului, a Directivelor 2002/67/CE și 2008/5/CE ale Comisiei și a Regulamentului (CE) nr. 608/2004 al Comisiei (JO 2011, L 304, p. 18).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Groupe Lactalis (denumită în continuare „Lactalis”), pe de o parte, și Premier ministre (prim-ministrul), Garde des Sceaux, ministre de la Justice (păstrătorul sigiliilor, ministrul justiției), ministre de l'Agriculture et de l'Alimentation (ministrul agriculturii și alimentației), precum și ministre de l'Économie et des Finances (ministrul economiei și finanțelor), pe de altă parte, în legătură cu legalitatea décret n° 2016-1137, du 19 août 2016, relatif à l'indication de l'origine du lait et du lait et des viandes utilisés en tant qu'ingrédients (Decretul nr. 2016-1137 din 19 august 2016 privind indicarea originii laptelui, precum și a laptelui și a cărnii utilizate ca ingrediente) (JORF din 21 august 2016, textul nr. 18, denumit în continuare „decretul în cauză”).

## Cadrul juridic

### *Dreptul Uniunii*

3 Considerentele (1)-(4) și (29) ale Regulamentului nr. 1169/2011 precizează:

„(1) În conformitate cu articolul 169 [TFUE], Uniunea [Europeană] trebuie să contribuie la atingerea unui nivel ridicat de protecție a consumatorilor prin măsurile pe care le adoptă în temeiul articolului 114 [TFUE].

(2) Libera circulație a unor produse alimentare sigure și sănătoase constituie un aspect esențial al pieței interne și contribuie în mod semnificativ la sănătatea și bunăstarea cetățenilor, precum și la interesele sociale și economice ale acestora.

(3) Pentru asigurarea unui nivel ridicat de protecție a sănătății consumatorilor și pentru garantarea dreptului acestora la informare, ar trebui să se asigure informarea corespunzătoare a consumatorilor cu privire la produsele alimentare pe care aceștia le consumă. Alegerea consumatorilor poate fi influențată, printre altele, de considerații privind sănătatea, economice, ecologice, sociale sau etice.

(4) În conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 178/2002 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 ianuarie 2002 de stabilire a principiilor și cerințelor generale ale legislației alimentare, de instituire a Autorității Europene pentru Siguranța Alimentară și de stabilire a procedurilor în domeniul siguranței produselor alimentare [(JO 2002, L 31, p. 115, Ediție specială 15/vol. 8, p. 68)], reprezintă un principiu general al legislației alimentare acela de a oferi consumatorilor o bază comună pentru a alege în cunoștință de cauză în domeniul produselor alimentare pe care le consumă și pentru a preveni orice practici care ar putea induce în eroare consumatorul.

[…]

(29) Ar trebui să se indice țara de origine sau locul de proveniență a unui produs alimentar atunci când, în absența unei astfel de mențiuni, consumatorul ar putea fi indus în eroare cu privire la țara de origine reală sau locul real de proveniență a produsului. În toate cazurile, modul de indicare a țării de origine sau a locului de proveniență nu ar trebui să înșele consumatorul și ar trebui să se bazeze pe criterii clar definite care să asigure condiții de concurență echitabile la nivelul industriei și care să îmbunătățească înțelegerea de către consumatori a informațiilor privind țara de origine sau locul de proveniență a produsului alimentar. […]”

4 Articolul 1 din acest regulament, intitulat „Obiectul și domeniul de aplicare”, enunță la alineatul (1):

„Prezentul regulament stabilește bazele pentru asigurarea unui înalt nivel de protecție a consumatorului în domeniul informațiilor referitoare la produsele alimentare, luând în considerare diferențele de percepție ale consumatorilor și nevoia acestora de informații și asigurând în același timp buna funcționare a pieței interne.”

5 Articolul 3 din regulamentul menționat, intitulat „Obiective generale”, prevede la alineatele (1) și (2):

„(1) Furnizarea informațiilor referitoare la produsele alimentare urmărește asigurarea unui nivel ridicat de protecție a sănătății și intereselor consumatorilor, oferind consumatorilor finali o bază pentru a face o alegere în cunoștință de cauză și pentru a utiliza în mod sigur produsele alimentare, ținând seama în special de considerații de ordin sanitar, economic, ecologic, social și etic.

(2) Legislația privind informațiile referitoare la produsele alimentare își propune să creeze un spațiu la nivelul Uniunii în care produsele alimentare produse și comercializate legal să circule liber, ținând seama, după caz, de necesitatea de a apăra interesele legitime ale producătorilor și de a promova fabricarea de produse de calitate.”

6 Articolul 7 din același regulament, intitulat „Practici corecte de informare”, conține un alineat (1) potrivit căruia:

„Informațiile referitoare la produsele alimentare nu trebuie să inducă cumpărătorul în eroare, în special:

(a) în ceea ce privește caracteristicile produsului alimentar […]

(b) atribuind produsului alimentar efecte sau proprietăți pe care nu le are;

(c) sugerând că produsul alimentar posedă caracteristici speciale, atunci când, în realitate, toate produsele alimentare similare posedă asemenea caracteristici […]

[…]”

7 Capitolul IV din Regulamentul nr. 1169/2011, intitulat „Informații obligatorii referitoare la produsele alimentare”, cuprinde printre altele articolele 9 și 26 din acesta.

8 Articolul 9 din acest regulament, intitulat „Lista mențiunilor obligatorii”, cuprinde un alineat (1) care are următorul cuprins:

„În conformitate cu articolele 10-35 și sub rezerva excepțiilor prevăzute în prezentul capitol, este obligatorie menționarea următoarelor informații:

[…]

(i) țara de origine sau locul de proveniență, în cazurile menționate la articolul 26;

[…]”

9 Potrivit articolului 26 din regulamentul menționat, intitulat „Țara de origine sau locul de proveniență”:

„[…]

(2) Mențiunile privind țara de origine sau locul de proveniență sunt obligatorii:

(a) în cazul în care lipsa acestor informații ar putea induce consumatorul în eroare în ceea ce privește adevărata țară de origine sau adevăratul loc de proveniență a produsului alimentar, în special dacă informațiile care însoțesc produsul alimentar sau eticheta în ansamblul ei ar sugera în alt fel că produsul are o altă țară de origine sau un alt loc de proveniență;

(b) pentru tipurile de carne care se încadrează la codurile din Nomenclatura combinată («NC») enumerate în anexa XI. […]

[…]

(5) Până la 13 decembrie 2014, Comisia prezintă Parlamentului European și Consiliului rapoarte privind indicarea obligatorie a țării de origine sau a locului de proveniență pentru următoarele produse alimentare:

[…]

(b) lapte;

(c) laptele utilizat ca ingredient în produsele lactate;

[…]

(7) Rapoartele menționate la alineatele (5) și (6) iau în considerare nevoia de informare a consumatorului, fezabilitatea măsurii privind indicarea obligatorie a țării de origine sau a locului de proveniență, precum și analiza costurilor și beneficiilor rezultate din introducerea unor astfel de măsuri, inclusiv impactul juridic asupra pieței interne și impactul asupra comerțului internațional.

Comisia poate însoți rapoartele respective de propuneri de modificare a dispozițiilor relevante ale Uniunii.

[…]”

10 Capitolul VI din același regulament, intitulat „Dispoziții de drept intern”, cuprinde printre altele articolul 38 și articolul 39 din acesta.

11 Articolul 38 din Regulamentul nr. 1169/2011, intitulat „Dispoziții de drept intern”, prevede:

„(1) În ceea ce privește chestiunile armonizate în mod specific prin prezentul regulament, statele membre nu pot să adopte sau să mențină dispoziții de drept intern, cu excepția cazurilor permise de dreptul Uniunii. Respectivele dispoziții de drept intern nu creează obstacole în ceea ce privește libera circulație a mărfurilor sau cazuri de discriminare în ceea ce privește produsele alimentare din alte state membre.

(2) Fără a aduce atingere articolului 39, statele membre pot adopta dispoziții de drept intern în ceea ce privește chestiunile care nu sunt armonizate în mod specific prin prezentul regulament, în măsura în care acestea nu interzic, obstrucționează sau restricționează libera circulație a bunurilor care sunt în conformitate cu prezentul regulament.”

12 În temeiul articolului 39 din acest regulament, intitulat „Dispoziții de drept intern privind mențiunile obligatorii suplimentare”:

„(1) În afara mențiunilor obligatorii prevăzute la articolul 9 alineatul (1) […], în conformitate cu procedura stabilită la articolul 45, statele membre pot adopta dispoziții privind mențiuni obligatorii suplimentare pentru anumite tipuri sau categorii de produse alimentare, pentru cel puțin unul dintre următoarele motive:

(a) protecția sănătății publice;

(b) protecția consumatorilor;

(c) prevenirea fraudelor;

(d) protecția drepturilor de proprietate industrială și comercială, a indicațiilor de proveniență, a denumirilor de origine înregistrate și prevenirea concurenței neloiale.

(2) În conformitate cu alineatul (1), statele membre pot introduce dispoziții privind menționarea obligatorie a țării de origine sau a locului de proveniență a produselor alimentare numai atunci când există dovada unei legături între anumite calități ale produsului și originea sau proveniența sa. Odată cu notificarea Comisiei în legătură cu astfel de dispoziții, statele membre oferă dovezi conform cărora majoritatea consumatorilor consideră că furnizarea acestor informații prezintă o importanță deosebită.”

### *Dreptul francez*

13 Decretul în cauză a intrat în vigoare la 17 ianuarie 2017 și trebuia să se aplice până la 31 decembrie 2018.

14 Articolul 1 din acest decret cuprinde un punct I, care are următorul cuprins:

„Etichetarea produselor alimentare preambalate în sensul articolului 2 din [Regulamentul nr. 1169/2011] trebuie să se conformeze dispozițiilor prezentului decret în cazul în care astfel de produse conțin:

1° lapte;

2° lapte utilizat ca ingredient în produsele lactate menționate în lista din anexă;

[…]

Etichetarea produselor alimentare preambalate trebuie să indice originea ingredientelor menționate la punctele 1-3. Cu toate acestea, dacă ingredientele respective reprezintă un procentaj, exprimat ca greutate totală a ingredientelor utilizate în produsul alimentar preambalat, sub un anumit prag, etichetarea unui astfel de produs alimentar nu intră sub incidența dispozițiilor prezentului decret."

15 Articolul 3 din decretul menționat prevede:

„I. Indicarea originii laptelui sau a laptelui utilizat ca ingredient în produsele lactate menționate la articolul 1 trebuie să cuprindă următoarele mențiuni:

1° «Țara de colectare: (numele țării în care a fost colectat laptele)»;

2° «Țara de ambalare sau de prelucrare: (numele țării în care laptele a fost ambalat sau prelucrat)».

II. Prin derogare de la punctul I, în cazul în care laptele sau laptele utilizat ca ingredient în produsele lactate a fost colectat, ambalat sau prelucrat în aceeași țară, indicarea originii poate lua forma: «Origine: (numele țării)».

III. Prin derogare de la punctele I și II, în cazul în care laptele sau laptele utilizat ca ingredient în produsele lactate a fost colectat, ambalat sau prelucrat în unul sau mai multe state membre ale Uniunii Europene, indicarea originii poate lua forma: «Origine: UE».

IV. Prin derogare de la punctele I și II, în cazul în care laptele sau laptele utilizat ca ingredient în produsele lactate a fost colectat, ambalat sau prelucrat în unul sau mai multe state membre ale Uniunii Europene, indicarea originii poate lua forma: «Origine: În afara UE»."

16 Articolul 6 din același decret prevede că „[p]rodusele fabricate sau comercializate în mod legal în alt stat membru al Uniunii Europene sau într-o țară terță nu intră sub incidența dispozițiilor prezentului decret".

17 Prin décret n° 2018-1239, du 24 décembre 2018, relatif à l'indication de l'origine du lait et du lait et des viandes utilisés en tant qu'ingrédient [Decretul nr. 2018 1239 din 24 decembrie 2018 privind indicarea originii laptelui și a laptelui și a cărnii utilizate ca ingredient (JORF din 2 decembrie 2018, textul nr. 70)], aplicarea decretului în cauză a fost prelungită.

## Litigiul principal, întrebările preliminare și procedura în fața Curții

18 Prin cererea introductivă înregistrată la 24 octombrie 2016, Lactalis a formulat în fața Conseil d'État (Consiliul de Stat, Franța) o acțiune având ca obiect anularea decretului în cauză. În susținerea concluziilor sale, Lactalis invocă printre altele două motive întemeiate pe încălcarea prin acest decret a articolelor 26, 38 și 39 din Regulamentul nr. 1169/2011.

19 Instanța de trimitere consideră că problemele ridicate prin examinarea acestor două motive sunt determinante pentru soluționarea litigiului aflat pe rolul său și că acestea prezintă o dificultate serioasă de interpretare.

20 În aceste condiții, Conseil d'État (Consiliul de Stat, Franța) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Trebuie să se considere că articolul 26 din Regulamentul [nr. 1169/2011], care prevede printre altele că Comisia prezintă Parlamentului European și Consiliului rapoarte privind indicarea obligatorie a țării de origine sau a locului de proveniență pentru lapte și pentru laptele utilizat ca ingredient, a armonizat în mod specific această chestiune în sensul alineatului (1) al articolului 38 din același regulament și se opune posibilității statelor membre de a adopta dispoziții privind mențiuni obligatorii suplimentare în temeiul articolului 39 din acest regulament?

2) În cazul în care dispozițiile de drept intern ar fi justificate de protecția consumatorilor din perspectiva alineatului (1) al articolului 39 [din Regulamentul nr. 1169/2011], cele două criterii prevăzute la alineatul (2) al acestui articol, și anume, pe de o parte, dovada unei legături între anumite calități ale produsului și originea sau proveniența sa și, pe de altă parte, dovezi conform cărora majoritatea consumatorilor consideră că furnizarea acestor informații prezintă o importanță deosebită, trebuie coroborate și, în special, aprecierea dovezii unei legături poate fi întemeiată doar pe elemente subiective, referitoare la importanța asocierii pe care consumatorii o pot face majoritar între calitățile unui produs și originea sau proveniența sa?

3) În măsura în care calitățile produsului par a se putea referi la toate elementele în care constă calitatea produsului, considerațiile legate de capacitatea de rezistență a produsului la transport și de riscurile alterării sale în timpul unei deplasări pot interveni pentru a aprecia dovada unei legături între anumite calități ale produsului și originea sau proveniența sa în scopul aplicării alineatului (2) al articolului 39 [din Regulamentul nr. 1169/2011]?

4) Aprecierea condițiilor prevăzute la articolul 39 [din Regulamentul nr. 1169/2011] presupune considerarea calităților unui produs ca fiind unice datorită originii sau provenienței sale sau ca fiind garantate datorită acestei origini sau provenienței și, în acest din urmă caz, fără a aduce atingere armonizării standardelor de sănătate și de mediu aplicabile în cadrul Uniunii Europene, menționarea originii sau a provenienței poate fi mai precisă decât o mențiune sub forma «UE» sau «non-UE»?"

21 Prin decizia președintelui Curții din 27 februarie 2019, procedura a fost suspendată până la pronunțarea hotărârii care urma să intervină în cauza C-363/18, referitoare la o cerere de decizie preliminară formulată la 4 iunie 2018 de instanța de trimitere și care privea de asemenea interpretarea Regulamentului nr. 1169/2011. În urma pronunțării Hotărârii din 12 noiembrie 2019, Organisation juive européenne și Vignoble Psagot (C-363/18, EU:C:2019:954), procedura în prezenta cauză a fost reluată prin decizia președintelui Curții din 13 noiembrie 2019.

## Cu privire la întrebările preliminare

### *Cu privire la prima întrebare*

22 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 26 din Regulamentul nr. 1169/2011 trebuie interpretat în sensul că indicarea obligatorie a țării de origine sau a locului de proveniență a laptelui și a laptelui utilizat ca ingredient trebuie considerată o „chestiune armonizată în mod specific" de acest regulament, în sensul articolului 38

alineatul (1) din acesta, și, în cazul unui răspuns afirmativ, că acesta se opune ca statele membre să adopte dispoziții care impun mențiuni obligatorii suplimentare, în temeiul articolului 39 din regulamentul menționat.

23 Trebuie arătat de la bun început că articolul 38 din Regulamentul nr. 1169/2011, care este intitulat „Dispoziții de drept intern”, distinge în mod clar categoria „chestiunil[or] armonizate în mod specific” prin acest regulament de cea a chestiunilor care nu sunt armonizate în mod specific. În ceea ce le privește pe primele, alineatul (1) al acestui articol enunță că statele membre nu pot să adopte sau să mențină dispoziții de drept intern, cu excepția cazurilor permise de dreptul Uniunii. În ceea ce privește a doua categorie a acestora, alineatul (2) al articolului menționat prevede, în schimb, că, fără a aduce atingere articolului 39 din același regulament, statele membre pot adopta dispoziții de drept intern în măsura în care acestea nu interzic, obstrucționează sau restricționează libera circulație a bunurilor.

24 Pe de altă parte, articolul 39 din Regulamentul nr. 1169/2011, care este intitulat „Dispoziții de drept intern privind mențiunile obligatorii suplimentare”, prevede la alineatul (1) că statele membre pot adopta dispoziții privind mențiuni obligatorii suplimentare pentru anumite tipuri sau categorii de produse alimentare, cu condiția ca asemenea dispoziții să fie justificate de cel puțin unul dintre următoarele motive în legătură cu protecția sănătății publice, cu protecția consumatorilor, cu prevenirea fraudelor, cu protecția drepturilor de proprietate industrială și comercială, a indicațiilor de proveniență, a denumirilor de origine înregistrate, precum și cu prevenirea concurenței neloiale. În plus, acest articol precizează la alineatul (2) că statele membre pot introduce dispoziții privind menționarea obligatorie a țării de origine sau a locului de proveniență numai atunci când există dovada unei legături între anumite calități ale produselor respective și originea sau proveniența acestora, înainte de a adăuga că, odată cu notificarea Comisiei în legătură cu astfel de dispoziții, statele membre oferă dovezi conform cărora majoritatea consumatorilor consideră că furnizarea acestor informații prezintă o importanță deosebită.

25 În ceea ce privește, în primul rând, aspectul dacă articolul 26 din Regulamentul nr. 1169/2011, care este intitulat „Țara de origine sau locul de proveniență”, trebuie considerat, în măsura în care prevede obligativitatea indicării țării de origine sau a locului de proveniență a laptelui și a laptelui utilizat ca ingredient, ca fiind o „chestiune armonizată în mod specific” prin respectivul regulament, trebuie să se constate că nicio dispoziție a acestuia nu enumeră chestiunile respective. În aceste condiții, având în vedere această expresie, identificarea chestiunilor menționate trebuie să se efectueze cu respectarea strictă a modului de redactare a Regulamentului nr. 1169/2011.

26 În această privință, articolul 9 din Regulamentul nr. 1169/2011 stabilește, astfel cum rezultă din titlul său, lista mențiunilor care trebuie să figureze în mod obligatoriu pe produsele alimentare. În conformitate cu alineatul (1) litera (i) al acestui articol, menționarea țării de origine sau a locului de proveniență a unui produs alimentar este obligatorie dacă articolul 26 din respectivul regulament prevede acest lucru.

27 La rândul său, acest articol 26 prevede la alineatul (2) literele (a) și (b) că mențiunile privind țara de origine sau locul de proveniență sunt obligatorii, pe de o parte, în cazul în care lipsa acestor informații ar putea induce consumatorul în eroare în ceea ce privește adevărata țară de origine sau adevăratul loc de proveniență a unui produs alimentar și, pe de altă parte, pentru tipurile de carne care se încadrează la anumite coduri din Nomenclatura combinată enumerate în anexa XI la acest regulament.

28 Rezultă din această dispoziție că Regulamentul nr. 1169/2011 armonizează în mod specific, în sensul articolului 38 alineatul (1) din acesta, problema indicării obligatorii a țării de origine sau a locului de proveniență a produselor alimentare, în cazul în care lipsa acestor informații ar putea induce consumatorul în eroare, și că nu efectuează, în schimb, o armonizare specifică în ceea ce privește alte ipoteze sau situații.

29 Pe de altă parte, din articolul 26 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1169/2011 rezultă că, cu singura excepție a cărnii care intră sub incidența anumitor coduri din Nomenclatura combinată, toate produsele alimentare sunt supuse acestei armonizări specifice, inclusiv laptele și laptele utilizat ca ingredient.

30 În ceea ce privește, în al doilea rând, problema dacă armonizarea specifică menționată se opune adoptării unor eventuale dispoziții de drept intern complementare, din cuprinsul punctului 24 din prezenta hotărâre reiese că statele membre pot adopta astfel de dispoziții cu condiția respectării cerințelor prevăzute la articolul 39 din Regulamentul nr. 1169/2011.

31 În această privință, din articolul 39 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1169/2011 rezultă, pe de o parte, că mențiunile care pot fi impuse de statele membre trebuie să fie „suplimentare” în raport cu cele care sunt prevăzute chiar de Regulamentul nr. 1169/2011, printre care figurează, astfel cum se enunță la punctul 27 din prezenta hotărâre, indicarea țării de origine sau a locului de proveniență a produselor alimentare, în cazul în care lipsa acestor informații ar putea induce consumatorul în eroare. În consecință, astfel de mențiuni trebuie nu numai să fie compatibile cu obiectivul urmărit de legiuitorul Uniunii prin intermediul armonizării specifice a chestiunii indicării obligatorii a țării de origine sau a locului de proveniență, ci și să formeze un ansamblu coerent cu această indicare.

32 Pe de altă parte, aceste mențiuni obligatorii suplimentare nu pot viza decât „anumite tipuri sau categorii de produse alimentare”, iar nu aceste produse alimentare luate fără deosebire. În consecință, acestea pot privi în special țara de origine sau locul de proveniență a unui anumit tip sau a unei anumite categorii de produse alimentare, precum laptele și laptele utilizat ca ingredient, în măsura în care se referă la alte ipoteze sau situații decât cazurile în care omiterea indicării acestei țări de origine sau a acestui loc de proveniență ar putea induce consumatorul în eroare.

33 Ținând seama de ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 26 din Regulamentul nr. 1169/2011 trebuie interpretat în sensul că indicarea obligatorie a țării de origine sau a locului de proveniență a laptelui și a laptelui utilizat ca ingredient trebuie considerată ca fiind o „chestiune armonizată în mod specific” de acest regulament, în sensul articolului 38 alineatul (1) din acesta, în cazul în care lipsa acestor informații ar putea induce consumatorul în eroare, și că acesta nu se opune ca statele membre să adopte dispoziții care impun mențiuni obligatorii suplimentare, în temeiul articolului 39 din regulamentul menționat, cu condiția ca acestea să fie compatibile cu obiectivul urmărit de legiuitorul Uniunii prin intermediul armonizării specifice a chestiunii indicării obligatorii a țării de origine sau a locului de proveniență și să formeze un ansamblu coerent cu această indicare.

### *Cu privire la a doua întrebare*

34 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 39 din Regulamentul nr. 1169/2011 trebuie interpretat în sensul că, în prezența unor dispoziții de drept intern care ar fi justificate, având în vedere alineatul (1) al acestui articol, de protecția consumatorilor, cele două cerințe prevăzute la alineatul (2) al articolului menționat, și anume „dovada unei legături între anumite calități ale produsului și originea sau proveniența sa”, pe de o parte, și „dovezi conform cărora majoritatea consumatorilor consideră că furnizarea acestor informații prezintă o importanță deosebită”, pe de altă parte, trebuie să fie coroborate, astfel încât dovada acestei legături să poată fi apreciată exclusiv pe baza unor elemente subiective în legătură cu importanța asocierii pe care consumatorii o pot face majoritar între anumite calități ale produsului alimentar respectiv și originea sau proveniența acestuia.

35 În această privință, trebuie subliniat că articolul 39 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1169/2011 se caracterizează printr-o structură și printr-un mod de redactare precise. Astfel, acesta prevede, în prima teză, că statele membre pot introduce dispoziții complementare privind menționarea obligatorie a țării

de origine sau a locului de proveniență a produselor alimentare numai atunci când există dovada unei legături între anumite calități ale acestor produse și originea sau proveniența acestora, înainte de a adăuga, în a doua teză, că, odată cu notificarea Comisiei în legătură cu astfel de dispoziții, statele membre oferă dovezi conform cărora majoritatea consumatorilor consideră că furnizarea acestor informații prezintă o importanță deosebită.

36 Rezultă de aici că legiuitorul Uniunii a intenționat să separe în mod clar cele două cerințe de care a condiționat adoptarea unor dispoziții de drept intern complementare, atribuind fiecăreia dintre ele un obiectiv distinct, precum și un rol diferit în punerea în aplicare a articolului 39 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1169/2011.

37 Astfel, cerința referitoare la „dovada unei legături” între anumite calități ale produselor alimentare în cauză și originea sau proveniența acestora urmărește să stabilească, în amonte, existența unei astfel de legături în fiecare caz în parte.

38 La rândul său, cerința referitoare la percepția partajată a majorității consumatorilor impune statului membru în cauză să facă dovada că, în opinia acestei majorități, o astfel de informație prezintă o importanță deosebită. Această a doua cerință intervine astfel în aval și în mod accesoriu și complementar în raport cu prima.

39 În consecință, aceste două cerințe trebuie examinate succesiv, verificând, într-o primă etapă și în orice caz, dacă există sau nu dovada unei legături între anumite calități ale produselor alimentare vizate într-un anumit caz și originea sau proveniența acestora, iar ulterior, într-o a doua etapă și numai în ipoteza în care existența unei astfel de legături este stabilită, dacă s-a dovedit că majoritatea consumatorilor consideră că furnizarea acestor informații prezintă o importanță deosebită.

40 O astfel de interpretare este confirmată atât de contextul în care se înscrie articolul 39 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1169/2011, cât și de obiectivele urmărite de acest regulament.

41 În ceea ce privește contextul acestei dispoziții, rezultă astfel din cuprinsul articolului 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1169/2011 că informațiile referitoare la produsele alimentare nu trebuie să sugereze că acestea din urmă posedă caracteristici speciale, atunci când, în realitate, toate produsele alimentare similare posedă asemenea caracteristici.

42 Or, o dispoziție de drept intern care ar face obligatorie indicarea țării de origine sau a locului de proveniență a unui produs alimentar exclusiv pe baza asocierii subiective pe care consumatorii o pot face majoritar între această origine sau această proveniență și anumite calități ale produsului alimentar în cauză ar putea sugera că acesta din urmă posedă calități speciale legate de originea sau de proveniența sa, chiar și atunci când dovada unei legături între unele și celelalte nu este stabilită în mod obiectiv.

43 În ceea ce privește obiectivele Regulamentului nr. 1169/2011, acestea îl includ, astfel cum rezultă din articolul 1 alineatul (1) și din articolul 3 alineatul (1) din acest regulament, interpretate în lumina considerentelor (1), (3) și (4) ale regulamentului menționat, pe cel care constă în asigurarea unui înalt nivel de protecție a consumatorilor în domeniul informațiilor referitoare la produsele alimentare, luând în considerare diferențele acestora de percepție (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 noiembrie 2019, Organisation juive européenne și Vignoble Psagot, C-363/18, EU:C:2019:954, punctele 52 și 53).

44 Un asemenea obiectiv impune, astfel cum a arătat deja Curtea, ca informațiile referitoare la produsele alimentare să fie corecte, neutre și obiective (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 septembrie 2016, Breitsamer und Ulrich, C-113/15, EU:C:2016:718, punctul 69).

45 Or, nu aceasta ar fi situația în cazul în care indicarea obligatorie a țării de origine sau a locului de proveniență a produselor alimentare ar putea fi solicitată exclusiv pe baza asocierii subiective pe care o majoritate a consumatorilor o face între originea sau proveniența acestor produse alimentare și unele dintre calitățile lor, chiar și atunci când dovada unei legături între unele și celelalte nu este stabilită în mod obiectiv.

46 Având în vedere ansamblul acestor considerații, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 39 din Regulamentul nr. 1169/2011 trebuie interpretat în sensul că, în prezența unor dispoziții de drept intern care ar fi justificate, având în vedere alineatul (1) al acestui articol, de protecția consumatorilor, cele două cerințe prevăzute la alineatul (2) al articolului menționat, și anume „dovada unei legături între anumite calități ale produsului și originea sau proveniența sa”, pe de o parte, și „dovezi conform cărora majoritatea consumatorilor consideră că furnizarea acestor informații prezintă o importanță deosebită”, pe de altă parte, nu trebuie să fie coroborate, astfel încât dovada acestei legături nu poate fi apreciată exclusiv pe baza unor elemente subiective în legătură cu importanța asocierii pe care consumatorii o pot face majoritar între anumite calități ale produsului alimentar și originea sau proveniența acestuia.

***Cu privire la a treia și la a patra întrebare***

47 Prin intermediul celei de a treia și al celei de a patra întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 39 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1169/2011 trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „calități ale produsului” include capacitatea de rezistență a unui produs alimentar la transport și la riscurile de alterare pe durata deplasării, astfel încât această capacitate poate interveni pentru a aprecia o eventuală „dovad[ă] [a] unei legături între anumite calități ale produsului și originea sau proveniența sa”, prevăzută de dispoziția menționată.

48 În această privință, rezultă din însuși modul de redactare a articolului 39 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1169/2011 că noțiunea de „calități”, a cărei utilizare este precedată de adjectivul „anumite”, nu se extinde la toate caracteristicile pe care le posedă produsele alimentare, astfel cum sunt menționate la articolul 7 alineatul (1) literele (a)-(c) din acest regulament.

49 Așadar, spre deosebire de aceste caracteristici, care reflectă diferitele calități ale produselor alimentare, inclusiv cele care rezultă din fabricarea sau din tratamentul lor, „calitățile” la care se referă articolul 39 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1169/2011 sunt exclusiv cele care fac „dovada unei legături” cu originea sau cu proveniența produselor alimentare care le posedă.

50 Rezultă că noțiunea de „calități” la care se referă această dispoziție face trimitere exclusiv la proprietățile care disting produsele alimentare care le posedă de produse similare care, având o altă origine sau o altă proveniență, nu le posedă.

51 Or, capacitatea de rezistență a unui produs alimentar precum laptele sau laptele utilizat ca ingredient la transport și la riscurile de alterare pe durata deplasării nu poate fi calificată drept „calitate”, în sensul articolului 39 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1169/2011, în măsura în care o astfel de capacitate nu este legată, în mod dovedit, de o origine sau de o proveniență precisă, în măsura în care aceasta poate fi, așadar, deținută de produse alimentare similare care nu au această origine sau această proveniență și în măsura în care aceasta este, în consecință, de natură a fi garantată independent de originea sau de proveniența menționată.

52 Ținând seama de considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a treia și la a patra întrebare că articolul 39 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1169/2011 trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „calități ale produsului” nu include capacitatea de rezistență a unui produs alimentar la transport și la

riscurile de alterare pe durata deplasării, astfel încât această capacitate nu poate interveni pentru a aprecia o eventuală „dovad[ă] [a] unei legături între anumite calități ale produsului și originea sau proveniența sa”, prevăzută de dispoziția menționată.

**Cu privire la cheltuielile de judecată**

53 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

1) **Articolul 26 din Regulamentul (UE) nr. 1169/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1924/2006 și (CE) nr. 1925/2006 ale Parlamentului European și ale Consiliului și de abrogare a Directivei 87/250/CEE a Comisiei, a Directivei 90/496/CEE a Consiliului, a Directivei 1999/10/CE a Comisiei, a Directivei 2000/13/CE a Parlamentului European și a Consiliului, a Directivelor 2002/67/CE și 2008/5/CE ale Comisiei și a Regulamentului (CE) nr. 608/2004 al Comisiei, trebuie interpretat în sensul că indicarea obligatorie a țării de origine sau a locului de proveniență a laptelui și a laptelui utilizat ca ingredient trebuie considerată ca fiind o „chestiune armonizată în mod specific” de acest regulament, în sensul articolului 38 alineatul (1) din acesta, în cazul în care lipsa acestor informații ar putea induce consumatorul în eroare, și că acesta nu se opune ca statele membre să adopte dispoziții care impun mențiuni obligatorii suplimentare, în temeiul articolului 39 din regulamentul menționat, cu condiția ca acestea să fie compatibile cu obiectivul urmărit de legiuitorul Uniunii prin intermediul armonizării specifice a chestiunii indicării obligatorii a țării de origine sau a locului de proveniență și să formeze un ansamblu coerent cu această indicare.**

2) **Articolul 39 din Regulamentul nr. 1169/2011 trebuie interpretat în sensul că, în prezența unor dispoziții de drept intern care ar fi justificate, având în vedere alineatul (1) al acestui articol, de protecția consumatorilor, cele două cerințe prevăzute la alineatul (2) al articolului menționat, și anume „dovada unei legături între anumite calități ale produsului și originea sau proveniența sa”, pe de o parte, și „dovezi conform cărora majoritatea consumatorilor consideră că furnizarea acestor informații prezintă o importanță deosebită”, pe de altă parte, nu trebuie să fie coroborate, astfel încât dovada acestei legături nu poate fi apreciată exclusiv pe baza unor elemente subiective în legătură cu importanța asocierii pe care consumatorii o pot face majoritar între anumite calități ale produsului alimentar și originea sau proveniența acestuia.**

3) **Articolul 39 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1169/2011 trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „calități ale produsului” nu include capacitatea de rezistență a unui produs alimentar la transport și la riscurile de alterare pe durata deplasării, astfel încât această capacitate nu poate interveni pentru a aprecia o eventuală „dovad[ă] [a] unei legături între anumite calități ale produsului și originea sau proveniența sa”, prevăzută de dispoziția menționată.**

Semnături